

Planetárium és napóra

A földrajzszakos hallgatók gyakorlati oktatását segíti elő a nyíregyházi Tanárképző Főiskolán a napokban elkészült planetárium és napóra. Mindkettő létrehozását társadalmi munkával segítették a főiskola és a honvédség fiataljai.

Jó lenne, ha...

Az ember kívánsága tengernyi. S ahogy a tenger sem apad ki, a vágások sem teljesülnek egytől egyig. De vannak nagyon reális, könnyen kielégíthető és jogos óhajok, amelyek teljesítése csaknem kötelessége az erre hivatotoknak.

Úr a dátum helyén

En bízom a magyar ipar tisztességében, abban, hogy nem enged ki a keze közül hibás szőnyeg, nem ad át kéretlen szellőzőnyílásokkal lakásokat, nem kényszerít rá, hogy selejtes kávéfőzőt, tévékészüléket vegyek — a tökéletes minőségre megszabott áron. És bízom, hogy nem bízunk meg felett az élelmiszeriparban, hiszen enélkül aligha mernék lenyelni egyetlen falatot gépsonkát, lehörpinteni egyetlen korty tejet sem. Én, te, ő: mi, a vásárlók.

Tej. A minap dilemma elé állított a tejüzem. Az előző napi és az aznapi vásárolt tej ott dagasztotta a jégsekérenyben a zacskót, s nem tudtam, melyik a régebbi, melyiket bontsam föl hamarabb. Hallom is a kézenfekvő tanácsot: el kell olvasni rajtuk a dátumot. Csak hogy az utóbbi időben a már elnézett — s oly könnyen elnézhető — festékszámzatoknak sincs nyoma a töltés és az eltarthatóság időpontja és a kettőspont után.

Lehet, hogy a tejüzemben, az élelmiszerüzletekben rendet tudnak tartani a friss, a nem egészen friss és az esetleg megsavanyodott tejek között. De mégis egyszerűbb elkerülni a tévedéseket, ha a dátum ott van a dátum helyén. S nem véletlen az sem, hogy az élelmiszeripart törvény kötelezi erre. Nemcsak a rend, hanem elsősorban egészségünk kedvéért.

Tárt karok — a kereskedelem-ben

A nagymamát már ismerik a város összes rövidáru szaküzletében és a gyermekruhaboltokban. Elég csak megjegyezni az ajtóban, máris tárt karok fogadják. No, nem

Közúti balesetek

Tegnap, pénteken a Tolbuhin sugárúton a Londoni körüli villamosmegálló melletti történt baleset. Özv. Horváth Józsefné, Londoni krt. 7. szám alatti lakos a jezőlámpa piros fénye ellenére át akart szaladni az úton a villamoshoz, s egy odaérkező autó elütötte. A figyelmetlen asszonyt kórházba szállították a mentők.

Az E5-ös főúton Szatymaz közelében egy teherautónak vezette autóját Jan Czeczot lengyel állampolgár, varsói lakos. A gépkocsivezető, s egy autóstópos főiskolás lány

Tájékoztató

A telefonszolgáltatás fejlesztése

A Minisztertanács határozata értelmében január 1-én 100 százalékkal felemelik a közületi alközponti berendezések díját, a magánélfizet-

tők pedig beruházási hozzájárulást fizetnek az újonnan bekapcsolt telefonállomásért. A fővonalért 8 ezer forintot, az ikerállomásért 4 ezer forintot — jelentette be pénteki sajtótájékoztatóján Horn Dezső közlekedés- és postaügyi miniszterhelyettes, a Posta vezérigazgatója.

Az intézkedés a telefonellátottság színvonalának gyorsabb ütemű fejlesztését szolgálja. A kormány ugyanis előírta, hogy 1980-ig terjedően felül országosan 45 ezer telefonállomás főközponti kapacitását, s hozzá megfelelő hálózatot kell építeni. A többletkapacitás 1,3 milliárd forintost költségre nyújt fedezetet az intézkedés, amelynek alapján a lakosság hozzájárulása várhatóan 300 millió forint lesz, egymilliárd forint pedig az alközponti berendezések díjemeléséből származik.

Építkezés nélkül, konténerbe szerelt központberendezések felhasználásával Békámegyeren 3 ezer, Csepelen és Kőbányán 2000—2000, Pestlőrincen, a Bartók Béla telepen, Budafokon, Pesthidégyúton. Rákospesztúron és Pesterzsébeten pedig 1000—1000 állomást létesítenek. Vidéken, ugyancsak konténerközpont felhasználásával, Győrött 3000, Szekszárdon, Baján és Ajkán 2000—2000, Kiskunhalason pedig 1000 állomáskapacitást teremtenek.

A vezérigazgató hangsúlyozta, hogy a belépési díj — mint ismeretes — csak töredéke egy-egy telefonállomás tényleges, 36 ezer forintos költségének, s ez sem oldja meg rövid időn belül a jelenlegi nehéz telefonhelyzetet. Lehetővé teszi viszont azt, hogy olyan helyeken is megteremtsek a telefonszerelés lehetőségeit, ahol erre az eredeti tervek szerint nem lett volna mód. A Posta ötödik öt éves tervében — az előző tervidőszakhoz képest — csaknem 50 százalékkal nagyobb összeget fordít a 'ávbeszélőszolgálat' fejlesztésére, amelyet kiemelt feladatként kezel. (MTI)

Kamerával a miniszternél

— Fölmegyek a miniszterhez — mondta egyik játékfilm címe, s a vidéki atyafi. Eléggyé sablonos film volt, nem sokat ért. A televízió szerkesztői elhatározták, hogy új sorozatadást vezessenek be: Megkérdezzük a minisztert címmel. Az ötlet és az elhatározás dicsérendő. Sőt, úgy is elkönnyelhetjük ezt a műsort, mint a szocialista demokrácia egyik háttérát. Miért is ne? Adjunk föl kérdéseket a miniszternek, kérjünk választ és magyarázatot a bennünket érdeklő és érintő dolgokra. S mindezt a legnagyobb nyilvánosság előtt, egyenes ádsában. Egyik varázsereje és hitelessége éppen ebben leledzik az ilyen műsornak.

Aki vállalja a közéleti vezető feladatát, vállalnia kell a párbeszédet is megbízáival. A debütálása csütörtökön este 18 óra 30 perkor került sor, amikor is dr. Trethor Ferenc munkaügyi miniszter fogadta a tévé kameráját, valamint a miniszteri szoba telefonia is "élőben" várta a hívásokat. Eddig minden szimpaticus volt. A folytatás és a várakozásnak megfelelő kérdezz-felelek viszont el-

Immunológia és születésszabályozás

Beszélgetés Talwar professzorral

A héten bonyolították le Szegeden a biológusnapokat. Ennek keretében a Magyar Tudományos Akadémia Szegei Biológiai Központjában háromnapos magyar—indiai biológusszeminariumot is rendeztek, melyen a jelenleg hazánkban tartózkodó neves indiai biológusküldöttség tagjai tartottak előadásokat. Közöttük volt a világhírű immunológus, G. P. Talwar professzor, az új-delhi orvostudományi intézet biokémiai tanszékének vezetője, kinek neve szerte a világon egy-egy vált a fogamzás immunológiai módszerekkel történő szabályozásának úttörő jelentőségű kísérleteivel. S hogy éppen indiaiként folytatja ezt a munkát, az sem csupán véletlen.

— Közismert tény, hogy Indiában a népszaporulat óriási üteme milyen nagy gondokat jelent az élelmiszer-ellátás, a lakáshelyzet, általában az életszínvonal szempontjából. Összetett társadalmi-gazdasági jellegű kérdéskomplexum ez, amely különleges fontosságúvá teszi a születésszabályozást. Milyen erőfeszítések történtek ennek érdekében?

— Többféle módszert alkalmazunk, eddig mind egyiknek volt valamilyen hiányossága. Megpróbáltunk a női petevezeték és a spermavezeték művi úton történő elzárásával, ennek révén a fogamzás lehetetlenné válik, viszont ez komoly felszerelési apparátust, időt, s általában különleges körülményeket kíván. Ennek pedig Indiában még sok helyütt híján vannak. Az Európában is ismert, úgynevezett hurokmegoldás a menstruációra hat negatívan, a mi gyakorlatunkban ráadásul alkalmazása a különlegesen elmaradott területeken világszerte tudati akadályokba ütközik. A másik lehetőség, a tabletták használata, mellékhatásainak következtében már Európában is nehézségekkel jár. Indiában az eddig alkalmazott módszerek egyikét sem nevezhetük ideálisnak. Újakra volt szükség.

— Az új módszer — voltaképpen az Ön módszere. Mi ennek a lényege?

— A nők olyan injekciót kapnak, amely terhelességet előidéző hormonok hatásme-

chanizmusát gátló, illetve megsemmisítő anyagokat tartalmaz. Ha ebből egyszer részessült a páciens, egy-két évig hat. Nagy előnye, hogy nem kellene hozzá különösen steril körülmények és költséges orvosi felszerelés, ráadásul mellékhatásai sincsenek. A folyamat reverzibilis, azaz megfordítható: a vakcina adagolásának megszüntetésével a termékenységi képesség automatikusan helyreáll. Természetesen ennek az új módszernek a kipróbálása igen hosszú folyamat. Öt-tíz évig is elhúzódhatnak a kísérletek. Három éve különböző korú nőknél végünk vizsgálatokat, egyelőre szinte kizárólag igen jó hatásokkal találkoztunk. Az

új módszer iránt máris nagy az érdeklődés: Svédországban, Finnországban, Ausztriában, Brazíliában, Chilében és újabban már Szingapurbán is próbálkoznak, más-más alkati felépítésű asszonyokon, s időről időre a kutatások eredményeit napirendjére tűzi a fogamzásgátlást kutató nemzetközi bizottság is.

— Úgy hallottuk, van az Ön immunológiai anyagának egy másfajta hatása is. Ami már a jövő kutatásainak témakörét is érinti.

— Az embrionális fejlődés kezdetén tulajdonképpen gyorsan osztódó és növekvő sejtekről van szó. Egyfajta sejtburjánzás is ez. A kutatások során kiderült, hogy feltételezhető a terhesség kezdetén a sejtek gyors növekedését és fejlődését befolyásoló, azt megállítani képes anyagok bizonyos rák-típusok gyógyításában betölthető szerepe, hiszen kiderült, hogy a rák kialakulása is a sejtek túlburjánzásán alapul. Későbbi kísérletek fényt deríthetnek arra, hogy immunológiai módszerekkel mennyi és mi érhető el ezen a területen. A jövőben tehát — az eddigieken felül — az is cél, hogy kapcsolódjunk a rákkutatáshoz.

Aminek pedig beláthatatlan perspektívái lehetnek. Míg hazája egyik legerősebb gondjában, a túlságosan nagy népszaporulatot igyekezett segíteni az 51 éves, ám ennél fiatalabbnak látszó professzor. Kitartó munkája annak a lehetőségnek is közelébe hozta, hogy az indiai fogamzásigazgatás fejlesztéséért végzett kutatásai az egész emberiség jelenlegi legszörnyebb néphatétságának orvoslásáig juthatnak.

Domonkos László

Hézsó Ferenc kiállítás Budapest

Az utóbbi öt év anyagából Lehajló figurája jelképe az egész század, az egvetemes emberi sors erőfeszítésének. A kékek hihetetlenül sok árnyalatát, variációját felsorolozta a "Levegő" című mozai hatását mű visszafogott, szép színeivel tűnik ki a kiállítás anyagából. A fogalmi dolog vizuális megjelentetésében hatalmas erő feszül.

A tárlat megnyitójára — amelyen jelen volt Győri Imre, az MSZMP KB titkára, Várhely országgyűlési képviselője, dr. Romány Pál mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter, dr. Tamási Mihály, a megyei pártbizottság osztályvezetője, dr. Szalontai József, a vásárhelyi pártbizottság első titkára és Holler Lászlóné, a vásárhelyi városi tanács elnökhelyettese is — tegnap délután került sor.

Megdöbbenően erőteljes, tiszta színek, határozott formák a fő jellemzői a kiállításnak. Hézsó szándéka első látásra tisztázódik a nézőben: mindenekelőtt az embert és az őt körülvevő világot, a világ, a természet elemi erőit jeleníti meg. A "Tisztelet a hősöknek" című kétfalacos képen letisztult formákkal, határozott színekkel állítja elé a nőt, az élet folytonosságának jelképét és a markáns arcú férfit, a történelem mindenkori szemtanúját. Drámai erő sugárzik a két figurából, tisztelet parancsolóan.

Azonos megfogalmazású alkotások a „Galambász”, a „Tiszta forrásból” és a „Kerész”. Legégyesébb színben és formában is a baráti gondolatot tovább élető „Tiszta forrásból” című kép.

Honti Katalin